četvrtak, 7. listopada 2021.

P9_TA(2021)0411

Izvješće o provedbi uzajamnih fondova EU-a i Instrumenta za izbjeglice u Turskoj

Rezolucija Europskog parlamenta od 7. listopada 2021. o izvješću o provedbi uzajamnih fondova EU-a i Instrumenta za izbjeglice u Turskoj (2020/2045(INI))

(2022/C 132/08)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir članke 208., 210., 214. i 314. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,

— uzimajući u obzir članak 21. Ugovora o Europskoj uniji,

— uzimajući u obzir Povelju EU-a o temeljnim pravima,

— uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU, Euratom) br. 1311/2013 od 2. prosinca 2013. kojom se uspostavlja višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2014. – 2020. ([1]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 ([2]),

— uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1257/96 od 20. lipnja 1996. o humanitarnoj pomoći ([3]),

— uzimajući u obzir opći proračun Europske unije za financijske godine 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021.,

— uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 18. studenoga 2011. o globalnom pristupu migraciji i mobilnosti (COM(2011)0743),

— uzimajući u obzir Globalni sporazum za sigurne, propisne i zakonite migracije te Globalni sporazum o izbjeglicama, koje je Opća skupština UN-a donijela 2018.,

— uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 7. lipnja 2016. o uspostavi novog Okvira za partnerstvo s trećim zemljama u okviru Europskog migracijskog programa (COM(2016)0385),

— uzimajući u obzir akcijski plan sa sastanka na vrhu u Valletti održanog u studenome 2015.,

— uzimajući u obzir izjavu EU-a i Turske od 18. ožujka 2016.,

— uzimajući u obzir novi Europski konsenzus o razvoju „Naš svijet, naše dostojanstvo, naša budućnost”, objavljen 30. lipnja 2017.,

— uzimajući u obzir radni dokument službi Komisije od 30. travnja 2014. pod naslovom „Paket instrumenata – pristup temeljen na pravima koji obuhvaća sva ljudska prava za razvojnu suradnju EU-a” (SWD(2014)0152),

([1]) SL L 347, 20.12.2013., str. 884.
([2]) SL L 193, 30.7.2018., str. 1.
([3]) SL L 163, 2.7.1996., str. 1.

— uzimajući u obzir Europski konsenzus o humanitarnoj pomoći od 30. siječnja 2008.,

— uzimajući u obzir izvorne osnivačke sporazume uzajamnog fonda EU-a Bêkou, uzajamnog fonda EU-a Madad, Uzajamnog fonda EU-a za Afriku i Uzajamnog fonda EU-a za Kolumbiju te njihove revidirane osnivačke sporazume iz prosinca 2020.,

— uzimajući u obzir Odluku Komisije C(2015)9500 od 24. studenoga 2015. o usklađivanju mjera Unije i država članica koordinacijskim mehanizmom – Instrumentom za izbjeglice u Turskoj ([4]), kako je izmijenjena odlukama Komisije C(2016)0855 od 10. veljače 2016. ([5]), C(2017)2293 od 18. travnja 2017. ([6]), C(2018)1500 od 14. ožujka 2018. ([7]) i C(2018)4959 od 24. srpnja 2018. ([8]),

— uzimajući u obzir četvrto godišnje izvješće Komisije o Instrumentu za izbjeglice u Turskoj od 30. travnja 2020. (COM(2020)0162), kao i njezina prethodna izvješća,

— uzimajući u obzir 7. izvješće o rezultatima uzajamnog fonda EU-a Madad,

— uzimajući u obzir tematska izvješća Europskog revizorskog suda pod naslovom „Uzajamni fond EU-a Bêkou za Srednjoafričku Republiku: početak koji budi nadu unatoč nekim nedostatcima” (br. 11/2017); „Instrument za izbjeglice u Turskoj: korisna potpora, no potrebna su poboljšanja kako bi se ostvarila veća vrijednost za uloženi novac” (br. 27/2018); i „Krizni uzajamni fond Europske unije za Afriku: fleksibilan instrument, ali nije dovoljno usmjeren” (br. 32/2018),

— uzimajući u obzir odluke Komisije o produljenju uzajamnih fondova EU-a do prosinca 2021. u skladu s člankom 234. Financijske uredbe i stajališta Parlamenta o nacrtima odluka o produljenju,

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 18. travnja 2018. o provedbi instrumenata EU-a za vanjsko financiranje: preispitivanje na sredini razdoblja 2017. godine i struktura za razdoblje nakon 2020. ([9]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2018. o provedbi Instrumenta za razvojnu suradnju, Instrumenta za humanitarnu pomoć i Europskog razvojnog fonda ([10]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. rujna 2016. o Uzajamnom fondu EU-a za Afriku: implikacije za razvojnu i humanitarnu pomoć ([11]),

— uzimajući u obzir Rezoluciju od 25. ožujka 2021. o novoj strategiji EU-a i Afrike – partnerstvo za održiv i uključiv razvoj,

— uzimajući u obzir svoje rezolucije od 20. siječnja 2021. o provedbi zajedničke vanjske i sigurnosne politike – godišnje izvješće za 2020. ([12]), od 18. svibnja 2017. o strategiji EU-a za Siriju ([13]), od 6. listopada 2016. o Siriji ([14]), od 24. studenoga 2016. o stanju u Siriji ([15]) i od 6. srpnja 2016. o stajalištu Vijeća o nacrtu izmjene proračuna br. 2/2016 Europske unije za financijsku godinu 2016.: unošenje viška iz financijske godine 2015. ([16]),

---

([4]) SL C 407, 8.12.2015., str. 8.
([5]) SL C 60, 16.2.2016., str. 3.
([6]) SL C 122, 19.4.2017., str. 4.
([7]) SL C 106, 21.3.2018., str. 4.
([8]) SL C 278, 8.8.2018., str. 3.
([9]) SL C 390, 18.11.2019., str. 76.
([10]) SL C 390, 18.11.2019., str. 33.
([11]) SL C 204, 13.6.2018., str. 68.
([12]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0012.
([13]) SL C 307, 30.8.2018., str. 117.
([14]) SL C 215, 19.6.2018., str. 44.
([15]) SL C 224, 27.6.2018., str. 88.
([16]) SL C 101, 16.3.2018., str. 179.

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. ožujka 2019. o Izvješću Komisije o Turskoj za 2018. ([17]), od 12. prosinca 2018. o stajalištu Vijeća o drugom nacrtu općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2019. ([18]) i od 4. srpnja 2018. o stajalištu Vijeća o nacrtu izmjene proračuna br. 3/2018 Europske unije za financijsku godinu 2018., dio III. – Komisija: proširenje Instrumenta za izbjeglice u Turskoj ([19]),

— uzimajući u obzir nacrt izmjene proračuna br. 5/2020 ([20]) i prateću odluku o mobilizaciji pričuve za nepredviđene izdatke za 2020.: nastavak pružanja humanitarne pomoći izbjeglicama u Turskoj ([21]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. svibnja 2021. o izvješćima Komisije o Turskoj za 2019. i 2020. ([22]),

— uzimajući u obzir odluke Komisije iz 2019. i 2020. o produljenju uzajamnog fonda Madad do 14. prosinca 2021. u skladu s člankom 234. Financijske uredbe,

— uzimajući u obzir obveze koje su EU i njegove države članice preuzeli na konferencijama održanima između 2016. i 2021. u Londonu i Bruxellesu u vezi s rješavanjem sirijske krize i pružanjem potpore njezinu stanovništvu,

— uzimajući u obzir evaluaciju Komisije sredinom provedbenog razdoblja iz 2018. i redovito izvješćivanje o rezultatima uzajamnog fonda EU-a Madad,

— uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1257/96 od 20. lipnja 1996. o humanitarnoj pomoći ([23]), Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2018. o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (Globalna Europa) 2021. – 2027. (COM(2018)0460) i Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2018. o uspostavi Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) 2021. – 2027. (COM(2018)0465),

— uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika, kao i članak 1. stavak 1. točku (e) te Prilog III. Odluci Konferencije predsjednika od 12. prosinca 2002. o postupku odobrenja izrade izvješća o vlastitoj inicijativi,

— uzimajući u obzir zajedničke rasprave Odbora za vanjske poslove, Odbora za razvoj i Odbora za proračune u skladu s člankom 58. Poslovnika,

— uzimajući u obzir mišljenja Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove i Odbora za proračunski nadzor,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove, Odbora za razvoj i Odbora za proračune (A9-0255/2021),

A. budući da su od 2014. uspostavljena četiri uzajamna fonda EU-a kako bi se odgovorilo na potrebu za fleksibilnim i brzim instrumentima za pružanje dosljednog i pojačanog odgovora na krize: uzajamni fond EU-a Bêkou, osnovan 15. srpnja 2014., s ciljem podupiranja svih aspekata izlaska Srednjoafričke Republike iz krize i njezinih napora za obnovu; uzajamni fond Madad, regionalni uzajamni fond Europske unije za odgovor na krizu u Siriji kako bi se omogućilo udruživanje i prilagođavanje resursa i odgovora na regionalnoj razini, osnovan 15. prosinca 2014.; Krizni uzajamni fond EU-a za Afriku, krizni uzajamni fond Europske unije za stabilnost i borbu protiv glavnih uzroka nezakonite migracije i raseljavanja u Africi, osnovan 12. studenoga 2015.; i Uzajamni fond za Kolumbiju, osnovan 12. prosinca 2016. radi potpore provedbi mirovnog sporazuma u ranim fazama oporavka i tijekom stabilizacije nakon sukoba;

([17]) SL C 23, 21.1.2021., str. 58.
([18]) SL C 388, 13.11.2020., str. 326.
([19]) SL C 118, 8.4.2020., str. 264.
([20]) Konačno donošenje (EU, Euratom) 2020/1157 izmjene proračuna br. 5 Europske unije za financijsku godinu 2020. (SL L 299, 11.9.2020., str. 1.).
([21]) Odluka (EU) 2020/1268 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2020. o mobilizaciji pričuve za nepredviđene izdatke u 2020. radi pružanja kontinuirane humanitarne pomoći izbjeglicama u Turskoj (SL L 298, 11.9.2020., str. 21.).
([22]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0243.
([23]) SL L 163, 2.7.1996., str. 1.

B. budući da su revizijom Financijske uredbe 2018. uvedene odredbe kojima se donekle jačaju nadzorne ovlasti Parlamenta pri osnivanju novih uzajamnih fondova EU-a ili produljenju postojećih; budući da su te odredbe i dalje previše ograničene da bi Parlamentu bio omogućen potpuni demokratski nadzor i potpuni nadzor u svojstvu proračunskog tijela, kako je utvrđeno Ugovorima;

C. budući da je Parlament 2020. izdao uglavnom pozitivna mišljenja o zahtjevima za produljenje trajanja uzajamnih fondova EU-a do kraja 2021., pri čemu je istodobno izrazio zabrinutost zbog nedostatka transparentnosti u provedbi projekata, posebno onih povezanih s upravljanjem granicama i migracijama, te pod uvjetom, u slučaju Uzajamnog fonda za Afriku, pružanja obveznih jamstava o poštovanju temeljnih ljudskih prava u svim financiranim projektima;

D. budući da je uspostava uzajamnih fondova EU-a i Instrumenta za izbjeglice u Turskoj opravdana potrebom za fleksibilnom, *ad hoc* i brzom reakcijom koja nije moguća u klasičnom institucijskom okviru i s obzirom na ograničena sredstva i fleksibilnost koji su dostupni u okviru proračuna EU-a; budući da bi se novim okvirom EU-a za vanjsko financiranje (Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa) trebala prevladati ograničenja koja su dovela do potrebe za pokretanjem uzajamnih fondova u svrhu fleksibilnijeg i bržeg odgovora na određene krize; budući da izvanproračunski instrumenti kao što su uzajamni fondovi EU-a, kao i izvanredni instrumenti, primjerice Instrument za izbjeglice u Turskoj, dovode u opasnost načela demokratske odgovornosti, transparentnosti i dobrog financijskog upravljanja te dovode u pitanje ulogu Europskog parlamenta, kao i integritet i jedinstvo proračuna EU-a; budući da nije provedeno savjetovanje s Parlamentom o uspostavljanju izvanproračunskih instrumenata; budući da je Europski razvojni fond (ERF) pridonio uzajamnim fondovima EU-a za Afriku i Bêkou te da stoga Parlament uopće nije bio uključen u osnivanje tih dvaju uzajamnih fondova; budući da je moguće sudjelovanje Parlamenta bilo ograničeno na prigovor na nacrte provedbenih odluka o osnivačkim sporazumima o uzajamnim fondovima EU-a Madad i Kolumbija;

E. budući da pri osnivanju uzajamnog fonda EU-a Europska komisija mora opravdati njegovu dodanu vrijednost, vidljivost, komplementarnost s drugim financijskim instrumentom EU-a i usklađenost s političkim ciljevima te budući da je ključno zajamčiti stalno praćenje i procjenjivanje upotrebe sredstava kako bi se osiguralo da su njihovi učinci uvijek u skladu s pravom, temeljnim vrijednostima i ciljevima EU-a;

F. budući da bi, u skladu s Financijskom uredbom, uzajamni fondovi EU-a trebali podlijegati godišnjoj vanjskoj i neovisnoj reviziji te da Komisija ima ovlast suspendirati sporazum o financiranju ako partnerska zemlja prekrši obvezu koja se odnosi na poštovanje ljudskih prava, demokratskih načela ili vladavine prava te u slučajevima teške korupcije; budući da je Europski revizorski sud u svojim tematskim izvješćima o uzajamnim fondovima EU-a preporučio da Komisija poboljša koordinaciju donatora (Bêkou), ukloni nedostatke u provedbi, poveća učinkovitost i ciljane mjere (Afrika) i ostvari bolju vrijednost za uloženi novac (Instrument za izbjeglice u Turskoj);

G. budući da, prema procjenama Komisije, postoje znatne humanitarne potrebe povezane s izbjeglicama koje nisu obuhvaćene Instrumentom za izbjeglice u Turskoj;

H. budući da je Parlament, iako priznaje njihovu dodanu vrijednost, u više navrata izrazio potrebu za pojačanim parlamentarnim nadzorom nad uzajamnim fondovima EU-a i Instrumentom za izbjeglice u Turskoj te za većim sudjelovanjem u pripremi budućih uzajamnih fondova EU-a i u pregovorima o njima te o proširenju postojećih uzajamnih fondova EU-a i drugih financijskih instrumenata u području vanjskog djelovanja EU-a; budući da je Parlament pozvao Komisiju da poboljša komunikaciju o uzajamnim fondovima i napomenuo da su redovite informacije utemeljene na brojkama o provedbi uzajamnih fondova ključne za omogućavanje Parlamentu da provodi svoju ulogu demokratskog nadzora i kontrole;

I. budući da se najveći udio doprinosa uzajamnim fondovima trenutačno dodjeljuje iz samog proračuna EU-a, dok doprinosi država članica čine vrlo ograničen udio ukupnog proračuna tih fondova; budući da doprinosi država članica Instrumentu za izbjeglice u Turskoj nisu dobrovoljni, već se temelje na ključu za doprinos na temelju BND-a te su izravno uključeni u proračun Unije kao vanjski namjenski prihodi u skladu s člankom 21. stavkom 2. točkom (b) Financijske uredbe; budući da u slučaju uzajamnih fondova EU-a doprinosi država članica nisu uključeni u proračun Unije u skladu s člankom 187. stavkom 6. Financijske uredbe;

četvrtak, 7. listopada 2021.

J. budući da je u Izjavi EU-a i Turske iz ožujka 2016. i Sporazumu EU-a i Turske o ponovnom prihvatu posebna pozornost posvećena sprečavanju novih pomorskih i kopnenih ruta za nezakonite migracije, razbijanju krijumčarskih mreža, nadzoru granica Turske i nediskriminirajućem prihvaćanju vraćanja;

K. budući da je glavni cilj politike razvojne suradnje Unije smanjenje i dugoročno iskorjenjivanje siromaštva, kako je utvrđeno u članku 208. UFEU-a; budući da novi Europski konsenzus o razvoju ostaje temeljni okvir razvojne politike EU-a te da se Europskim konsenzusom o humanitarnoj pomoći ponovno potvrđuju temeljna načela humanitarne pomoći; budući da EU i njegovi partneri u humanitarnom području moraju moći zajamčiti pomoć i zaštitu, koje se trebaju temeljiti na potrebama i na poštovanju načela neutralnosti, nepristranosti, humanosti i neovisnosti humanitarnog djelovanja; budući da sredstva iz službene razvojne pomoći moraju biti namijenjena gospodarskom, ljudskom i društvenom razvoju, osobito osiguravanju pristupa kvalitetnom obrazovanju, jačanju lokalne otpornosti, među ostalim u vezi s klimatskim promjenama, te mirovnim operacijama namijenjenima pružanju razvojne i/ili humanitarne pomoći, uz naglasak na izazovima u pogledu razvoja utvrđenima u odluci o uzajamnim fondovima;

L. budući da su u osnivačkom sporazumu o Uzajamnom fondu EU-a za Afriku projekti upravljanja granicama u Libiji jasno stavljeni u okvir mandata Uzajamnog fonda EU-a i Uredbe o Europskom instrumentu za susjedstvo (ENI); budući da je od srpnja 2017. u okviru Uzajamnog fonda EU-a za Afriku dodijeljeno gotovo 90 milijuna EUR za osposobljavanje, opremanje i podupiranje kapaciteta libijske obalne straže, a 49 milijuna EUR za rješavanje uvjeta zadržavanja za povratnike; budući da se u osnivačkom sporazumu o uzajamnim fondovima EU-a jasno navodi da će se uzajamnim fondom financirati aktivnosti kojima se doprinosi poboljšanju upravljanja migracijama u svim njegovim aspektima u skladu s globalnim pristupom migracijama i mobilnosti, uključujući ograničavanje i sprečavanje nezakonitih migracija i borbu protiv trgovine ljudima; budući da su unatoč tome zabilježeni navodni slučajevi kršenja ljudskih prava u kontekstu aktivnosti libijske obalne straže;

M. budući da je 2020. Parlament smatrao da bi se, kako bi se nastavilo s proširenjem Uzajamnog fonda EU-a za Afriku, u svim financiranim projektima trebala pružiti obvezna jamstva o poštovanju ljudskih prava, s posebnim naglaskom na upravljanju migracijama i osiguravanju da se takva jamstva uspostave u slučaju buduće potrebe za novim opravdanim uzajamnim fondom;

N. budući da je regionalni fond zaklade EU-a za odgovor na krizu u Siriji (uzajamni fond Madad) mobilizirao 2,3 milijarde EUR, uključujući dobrovoljne doprinose 21 države članice EU-a, Turske i Ujedinjene Kraljevine; budući da su njegovi programi usmjereni na obrazovanje, sredstva za život, zdravlje, zaštitu i vodu, od čega koristi imaju izbjeglice, interno raseljene osobe i lokalne zajednice, te podupire više od 7 milijuna korisnika; budući da uzajamni fond Madad, s obzirom na činjenicu da se građanski rat u Siriji odužio, sve više povezuje humanitarnu i razvojnu pomoć, uz veći naglasak na jačanje sustava kako bi se podržale aktivnosti i kapaciteti zemalja domaćina za odgovor na dugotrajnu krizu, posebno pružanjem javnih usluga u Iraku, Jordanu i Libanonu;

O. budući da u skladu s tim razvojem uzajamni fond Madad predstavlja relativno brži način pokretanja projekata od standardnih postupaka u okviru Europskog instrumenta za susjedstvo i Instrumenta pretpristupne pomoći; budući da je uzajamni fond Madad također uspio ostvariti ekonomiju razmjera uz velike projekte prosječne vrijednosti od 20 milijuna EUR i prosječnog razdoblja provedbe od približno 30 mjeseci;

P. budući da se Instrument za izbjeglice u Turskoj razlikuje od ostalih uzajamnih fondova EU-a, ponajprije zato što je i dalje uključen u proračun Unije;

Q. budući da je, prema Komisiji, Instrument za izbjeglice u Turskoj osmišljen za koordinaciju postojećih financijskih instrumenata EU-a kako bi se oni dosljedno i zajednički mobilizirali radi ispunjavanja potreba izbjeglica;

I. ***Opće napomene***

Proračunski aspekti

1. prima na znanje da su do 31. prosinca 2020. ukupne obveze u svim uzajamnim fondovima EU-a iznosile 7 691 milijuna EUR, pri čemu je doprinos iz proračuna EU-a iznosio 3 170 milijuna EUR, od čega je 3 534 milijuna EUR proizašlo iz Europskog razvojnog fonda (ERF), a države i drugi donatori doprinijeli su s 988 milijuna EUR; nadalje prima na znanje da je do istog datuma ugovoreno 7 141 milijuna EUR i da su uzajamni fondovi platili 4 869 milijuna EUR; također prima na znanje da je do 31. prosinca 2020. stopa izvršenja odobrenih sredstava za preuzimanje obveza za sve uzajamne fondove EU-a iznosila 98 % (uzajamni fond EU-a Madad preuzeo je obveze za više od 95 % dostupnih odobrenih sredstava za preuzimanje obveza, uzajamni fond EU-a Bêkou za 99 %, Uzajamni fond EU-a za Afriku za 99 % i Uzajamni fond EU-a za Kolumbiju za 94 %), dok je ukupna stopa izvršenja odobrenih sredstava za plaćanje iznosila 63 % (pri čemu za Uzajamni fond EU-a za Afriku 62 %, uzajamni fond EU-a Bêkou 66 %, Uzajamni fond EU-a za Kolumbiju 52 % i uzajamni fond EU-a Madad 64 %);

2. podsjeća na činjenicu da se Instrument za Tursku sastoji od dva obroka, od kojih svaki iznosi 3 milijarde EUR; žali zbog činjenice da je, za razliku od prvog obroka 2016. – 2017. za koji je doprinos iz proračuna EU-a iznosio 1 milijardu EUR, a doprinos država članica 2 milijarde EUR, u drugom obroku za 2018. – 2019. udio doprinosa zamijenjen na štetu postojećih projekata Unije;

3. podsjeća da, dok su za prvi obrok Instrumenta za izbjeglice u Turskoj doprinosi iz Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II) činili 52,4 %, humanitarna pomoć 46,6 %, Instrument za doprinos sigurnosti i miru 0,7 % i Instrument za razvojnu suradnju 0,3 %, za drugi su obrok doprinosi iz Instrumenta pretpristupne pomoći iznosili 64,5 %, a humanitarna pomoć 35,5 %;

4. napominje da je 36,6 % sredstava iz prvog obroka Instrumenta za izbjeglice u Turskoj do kraja 2020. provedeno izravnim upravljanjem, a 63,4 % neizravnim upravljanjem (od čega su više od četiri petine provele međunarodne organizacije); nadalje napominje da je u drugom obroku izravno upravljanje predstavljalo 32,1 % (100 % u slučaju Europske komisije), a neizravno upravljanje 67,9 % (od čega su više od tri četvrtine provele međunarodne organizacije);

5. nadalje napominje da su međunarodne organizacije najveći akteri provedbe uzajamnih fondova EU-a (36,8 %), ispred Europske komisije (35,7 %), agencija država članica (24,2 %) i tijela javnih službi (3,4 %);

Sudjelovanje Parlamenta u okvirima za donošenje odluka i praćenje rezultata te u izvješćivanju i/ili procjeni

6. prima na znanje da je predsjednicima odbora i relevantnim zastupnicima dodijeljen status promatrača na sastancima strateških odbora uzajamnih fondova i Upravljačkog odbora Instrumenta za izbjeglice u Turskoj; žali zbog činjenice da taj status nije formalno naveden u osnivačkim sporazumima uzajamnih fondova; snažno potiče da se u pozivima na sjednice odbora uzme u obzir službeni kalendar Parlamenta i da se sve relevantne informacije i dokumenti o kojima će se raspravljati na sjednicama odbora dostave znatno prije sjednica kako bi se omogućilo aktivno sudjelovanje zastupnika i osoblja Tajništva;

7. žali zbog ograničene uloge Parlamenta u donošenju odluka, nadzoru i kontroli doprinosa Unije uzajamnim fondovima EU-a i ponavlja da su se postojeća pravna, regulatorna i proračunska rješenja trebala u potpunosti iskoristiti prije stvaranja i/ili proširenja uzajamnih fondova EU-a, koji bi trebali ostati instrument za krajnju nuždu; podsjeća na svoje prijašnje neodgovorene zahtjeve te ponavlja da bi Parlament trebao biti zastupljen na sastancima operativnih odbora i moći nadzirati njihove aktivnosti te poziva Komisiju da pravovremeno pruži detaljne informacije o odlukama donesenima u tim odborima; smatra da Parlament mora u potpunosti iskoristiti svoje ovlasti za nadzor nad provedbom i proračunski nadzor te osigurati da odluke o financiranju EU-a i s njima povezana dodijeljena sredstva budu u skladu s načelima Unije o zakonitosti i dobrom financijskom upravljanju, što će djelovanju EU-a pružiti demokratsku legitimnost i odgovornost;

8. prima na znanje napore Komisije za pomnim praćenjem i procjenjivanjem intervencija te stjecanjem znanja posebnim skupom izvješća o aktivnostima uzajamnih fondova EU-a i Instrumenta za izbjeglice u Turskoj; traži da se ti napori za postizanjem veće transparentnosti intenziviraju objavljivanjem relevantnih podataka, uključujući pojedinosti o financiranim projektima i rezultatima postignutima u odnosu na navedene ciljeve, na internetskim stranicama uzajamnih fondova EU-a i Instrumenta za izbjeglice u Turskoj; naglašava da su dostupnost, razina detaljnosti, potpunost i dosljednost tih izvješća ključni za potporu Parlamenta kao proračunskog tijela u odgovarajućoj procjeni provedbe;

9. napominje da su informacije o sudjelovanju organizacija civilnog društva stavljene na raspolaganje u godišnjim izvješćima za 2019. i 2020. Uzajamnog fonda EU-a za Afriku; žali zbog toga što te informacije nisu javno dostupne zbog niske razine transparentnosti u podugovaranju; napominje da bi, ako je moguće, takve informacije trebalo raščlaniti na razini projekta, uzimajući u obzir opravdane zahtjeve u pogledu povjerljivosti i sigurnosti;

10. žali zbog zakašnjele obavijesti Komisije o njezinoj namjeri da produlji trajanje uzajamnih fondova EU-a i što procjene nekih uzajamnih fondova kasne, zbog čega Parlament u slučaju Uzajamnog fonda za Afriku nije mogao pravodobno doći do potpunih i preciznih zaključaka, što je ograničilo demokratski nadzor i odgovornost;

11. ponavlja da ustraje u tome da produljenja uzajamnih fondova EU-a do prosinca 2021. na koja je pristao budu uglavnom tehničke prirode kako bi se omogućio neometan prijelaz u novi VFO te učinkovito ugovaranje i korištenje već rezerviranih sredstava; ističe jamstva Komisije da se produljenjima nastojala osigurati trajna pravna osnova za plaćanja obveza preuzetih u okviru prethodnog VFO-a za razdoblje 2014. – 2020. te da u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju ili Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) neće biti preuzete nove obveze prema uzajamnim fondovima EU-a;

12. naglašava da bi Komisija u svojim izvješćima trebala prikazivati komplementarnost različitih financijskih instrumenata namijenjenih područjima obuhvaćenima uzajamnim fondovima EU-a i Instrumentom za izbjeglice u Turskoj, uključujući plan EU-a za vanjska ulaganja, kao i stvorenu dodanu vrijednost;

II. ***Procjena po uzajamnom fondu EU-a/Instrumentu za izbjeglice u Turskoj***

Bêkou

13. smatra da je uzajamni fond Bêkou djelomično pridonio upravljanju situacijom u Srednjoafričkoj Republici (SAR) te zajedničkom pristupu ispunjavanju razvojnih i humanitarnih potreba u toj državi;

14. nadalje upućuje na zaključke izaslanstva svog Odbora za razvoj u Srednjoafričkoj Republici iz veljače 2018. u kojima se napominje da je uzajamni fond Bêkou vidljiv i da se čini da se u zemlji dobro percipira, pri čemu se projekti na odgovarajući način bave rješavanjem potreba u rasponu od obnove i osiguravanja sredstava za život do dugoročnog razvoja, barem na lokalnoj razini i u manjim razmjerima;

15. ističe zaključke Europskog revizorskog suda objavljene u njegovu tematskom izvješću za 2017. da je uzajamni fond Bêkou općenito ostvario pozitivne rezultate i da je prikupio pomoć, no s malim brojem dodatnih donatora te da je većina njegovih projekata postigla očekivana ostvarenja i povećala vidljivost EU-a; međutim, navodi da se u izvješću preporučuje bolja definicija područja primjene intervencije, poboljšanje koordinacije donatora, postupaka odabira projekata, praćenja i mjerenja uspješnosti, kao i optimizacija troškova i veća transparentnost u odabiru provedbenih organizacija; napominje da države članice u operativnom odboru predstavljaju njihove nacionalne razvojne agencije, koje su odabrane i kao provoditelji projekata, što može dovesti do sukoba interesa u postupku odabira projekata koji provodi operativni odbor;

16. napominje da će zbog humanitarne krize, siromaštva i novih sigurnosnih izazova koji su u tijeku u SAR-u za dodatnu potporu EU-a biti potrebni dobro usmjereni programi te, ako je potrebno, fleksibilno financiranje EU-a u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa radi jačanja humanitarnog odgovora, mira i sigurnosti, demokratizacije te demokratskih institucija i poštovanja ljudskih prava u SAR-u;

17. smatra da je unatoč intervenciji EU-a i drugih donatora stanje u zemlji i dalje nestabilno zbog pojave novih sukoba i ozbiljne nesigurnosti opskrbe hranom;

Madad

18. smatra daje uzajamni fond Madad dokazao svoju dodanu vrijednost kao sredstvo za odgovor na krizu i za EU u pogledu veće vanjske vidljivosti i utjecaja, povećane kontrole, koordinacije i financijske poluge sredstava iz različitih izvora, u usporedbi sa sredstvima na nacionalnoj razini ili drugim međunarodnim kanalima; prima na znanje da je njegova potrošnja bila usklađena s pravnim osnovama ili upotrijebljenim instrumentima Unije i njihovim ciljevima; stoga podsjeća na činjenicu da je projektima koji se financiraju u okviru uzajamnog fonda Madad potrebno promicati i štititi dostojanstvo, ljudska prava i temeljne slobode te promicati socijalnu i ekonomsku uključenost, posebno manjina i ranjivih skupina; žali zbog nastavka sukoba u Siriji te naglašava da je zbog potreba sirijskih izbjeglica koje se u doglednoj budućnosti ne mogu vratiti u svoju matičnu zemlju te potreba zajednica domaćina u pogledu dugoročne integracije i zapošljavanja, i dalje nužna dugoročna pomoć EU-a i međunarodne zajednice u osiguravanju kapaciteta za dugoročnu integraciju i zapošljavanje na kohezivan način i u suradnji sa zajednicama domaćinima; ističe da stanje u područjima u Siriji sklonima sukobima trenutačno ne dopušta dugoročnu obnovu;

19. napominje da je u izvješću o strateškoj evaluaciji na sredini razdoblja iz listopada 2018. zaključeno da je uzajamni fond Madad „velik i troškovno učinkovit te dopire do velikog broja korisnika uz relativno niske troškove” i da je „omogućio EU-u da djeluje fleksibilno”;

20. pozdravlja brzu i fleksibilnu reakciju uzajamnog fonda u pogledu potpore partnerskim zemljama i zajednicama tijekom pandemije koronavirusa, pri čemu je pokazan aktivan angažman u usklađivanju i preusmjeravanju aktivnosti, ne samo u području zdravstva, već i u drugim područjima, kao što su sredstva za život, zaštita, obrazovanje ili socijalna kohezija u Libanonu, Iraku, Turskoj i Jordanu;

21. naglašava važnost stalne potpore za izbjeglice, interno raseljene osobe i ranjive zajednice domaćine, među ostalim unutar šire regije pogođene kontinuiranim sukobom, kombiniranjem dugoročnog, predvidljivog, potpuno transparentnog i brzo upotrebljivog financiranja u okviru instrumenata uspostavljenih za višegodišnji financijski okvir (VFO) za razdoblje 2021. – 2027. i potencijalnih doprinosa država članica kao vanjskog namjenskog prihoda, uzimajući u obzir sve financijske instrumente predviđene Financijskom uredbom;

22. podsjeća na ranjivost palestinskih izbjegličkih zajednica u Siriji i regiji te poziva na stalnu potporu i njihovo uključivanje u humanitarne planove EU-a i odgovore u vezi s krizom u Siriji;

Afrika

23. napominje da je Uzajamni fond za Afriku osnovan kao krizni uzajamni fond kako bi se doprinijelo rješavanju kriza u trima afričkim regijama u cilju postizanja dugoročne stabilnosti i razvojnih ciljeva; smatra da je Uzajamni fond EU-a za Afriku brz i fleksibilan instrument koji može doprinijeti rješavanju zajedničkih globalnih izazova, primjerice migracija i prisilnog raseljavanja, posljedica klimatskih promjena i gospodarskih kriza; naglašava da je nezapamćena situacija nastala uslijed trenutačne pandemije bolesti COVID-19 zahtijevala svu potrebnu fleksibilnost i brzinu; naglašava, međutim, da fleksibilnost uvijek treba biti popraćena potpunom transparentnošću i odgovornošću; smatra da bi moglo biti prostora za poboljšanje uz bolje usmjereno djelovanje putem tih triju sastavnica i potporu mjerenju rezultata i izvješćivanju o njima;

24. prima na znanje da je 78 projekata doprinijelo povećanju gospodarskih mogućnosti i mogućnosti zapošljavanja, 97 ih je provedeno u svrhu jačanja otpornosti, 75 ih je namijenjeno upravljanju migracijama, a 75 ih je doprinijelo poboljšanju upravljanja i sprečavanja sukoba; sa zabrinutošću napominje da je zbog posebnih okolnosti upravljanje migracijama u nekim projektima postalo glavno usmjerenje odgovora EU-a; ponavlja, međutim, da je potrebno zadržati izvorne ciljeve jačanja otpornosti i rješavanja temeljnih uzroka migracija;

25. pozdravlja činjenicu da je Uzajamni fond EU-a za Afriku u nekim slučajevima pridonio trostrukom pristupu povezanosti humanitarne pomoći, razvoja i mira, što nije bilo moguće s financijskim instrumentima EU-a u okviru prethodnog VFO-a; podsjeća da financiranje Uzajamnog fonda mora biti provedeno i procijenjeno na temelju kriterija za službenu razvojnu pomoć te da se svi troškovi koji ne udovoljavaju tom zahtjevu moraju financirati iz drugih izvora sredstava Uzajamnog fonda, te osuđuje svaku upotrebu sredstava iz službene razvojne pomoći koja se kosi s razvojnim ciljevima; podsjeća na temeljno načelo da humanitarna pomoć mora biti neovisna;

26. žali zbog činjenice da je čak 37 % sredstava Uzajamnog fonda EU-a za Afriku dodijeljeno mjerama za ograničavanje i smanjenje migracija, dok je manje od 9 % dodijeljeno za rješavanje uzroka migracija i prisilnog raseljavanja; napominje da je manje od 1,5 % sredstava iz Uzajamnog fonda EU-a za Afriku dodijeljeno zakonitim migracijskim kanalima; potvrđuje da je sigurnost ključna za stabilnost afričkih partnerskih zemalja i da EU mora podržati partnerske zemlje u rješavanju temeljnih uzroka nezakonitih migracijskih tokova, krijumčarenja i trgovine ljudima;

27. prima na znanje izvješća o stalnom kršenju ljudskih prava u Libiji u kontekstu postupaka libijske obalne straže; naglašava da su mnoge osobe koje je obalna straža spasila ili presrela vraćeni u proizvoljni pritvor u Libiji u strašnim uvjetima; naglašava da povratak izbjeglica u zemlje u kojima te osobe nisu sigurne predstavlja kršenje Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951.; napominje da u kontekstu mehanizma za hitni tranzit postoji zabrinutost u vezi s poštovanjem ljudskih prava u okviru provedbe projekata; ukazuje na nepoštovanje načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja; podsjeća, međutim, na to da bi se svakom intervencijom trebala zajamčiti potpuna zaštita ljudskih života, dostojanstva i ljudskih prava; poziva u tom smislu Komisiju i države članice da uz savjetovanje s organizacijama civilnog društva preispitaju i provedu posebnu procjenu rizika aktivnosti suradnje s nadležnim tijelima u području pomorskog i graničnog nadzora i upravljanja koje su financirane u okviru Uzajamnog fonda za Afriku kako bi se omogućila objektivna procjena poštovanja ljudskih prava;

28. naglašava važnost suradnje i dijaloga s lokalnim partnerima; pozdravlja savjetovanja i studije provedene kako bi se utvrdile prioritetne potrebe; snažno poziva Komisiju da na odgovarajući način uključi lokalne vlasti i organizacije civilnog društva u projekte koji primaju potporu iz Uzajamnog fonda EU-a za Afriku;

29. napominje da je jedan od ključnih ciljeva Uzajamnog fonda EU-a za Afriku, kako je utvrđeno u njegovu osnivačkom sporazumu, rješavanje temeljnih uzroka migracija, posebno promicanjem otpornosti, gospodarskih i jednakih mogućnosti, sigurnosti i razvoja te rješavanjem problema kršenja ljudskih prava; poziva na stavljanje većeg naglaska na dugoročne razvojne ciljeve kao što su zapošljavanje, obrazovanje, sigurnost opskrbe hranom i poboljšanje životnih uvjeta lokalnog stanovništva;

30. napominje da su u tematskom izvješću br. 32/2018 Europskog revizorskog suda istaknuti razni nedostaci, među ostalim neprimjenjivanje zakonodavstva EU-a o javnoj nabavi i netransparentno upravljanje, preporučeno je poboljšanje postupka odabira projekata, brža provedba i sustavniji postupak praćenja uspješnosti koji bi obuhvaćao cjelokupni raspon projekata, te je napomenuto da je fond zbog svog širokog raspona često bio nedovoljno učinkovit uslijed nedostatka prikladne kvantifikacije potreba i sredstava za ostvarenje mjerenog učinka; poziva na pojednostavljenje i bolju komunikaciju u pogledu prijava za postupke javne nabave kako bi se malim i lokalnim nevladinim organizacijama olakšao pristup financijskim sredstvima EU-a;

31. prima na znanje da je Uzajamni fond EU-a za Afriku dao doprinos jačanju otpornosti i povezivanju humanitarno-razvojnih komponenti u nestabilnim situacijama; nadalje prima na znanje da je njime također potaknuta suradnja među različitim dionicima te da je omogućen doprinos donatora izvan EU-a, koji su u razdoblju nakon Brexita postali posebno važni, te da je povećana vidljivost pitanja migracija i prisilnog raseljavanja te odgovora EU-a na to pitanje; istovremeno žali zbog toga što praćenje provedbe tog fonda nije bilo primjereno i zahtijeva da se u okvire projekta uključe ciljevi SMART (specifični, mjerljivi, dostižni, realistični i pravodobni), kao i da se utvrde mjerljivi ciljevi za procjenu projekata;

32. pozdravlja prijedlog Komisije da se opozovu sredstva iz Uzajamnog fonda EU-a za Afriku koja su prvotno dodijeljena Eritreji, posebno za nabavu za obnovu cesta za koju se koristio prisilni rad;

Kolumbija

33. smatra da je Uzajamni fond za Kolumbiju dokazao svoju vrijednost i da u trenutačnim okolnostima predstavlja važan alat za potporu provedbi mirovnog sporazuma između kolumbijske vlade i Revolucionarnih oružanih snaga Kolumbije (FARC); ističe da je proširenjem Uzajamnog fonda za Kolumbiju dodatno potvrđena predanost EU-a i pružena prijeko potrebna potpora kolumbijskom mirovnom procesu; podsjeća da je Uzajamni fond EU-a za Kolumbiju osnovan u okviru Instrumenta za razvojnu suradnju te da mora biti usklađen s primarnim ciljem razvojne politike Europske unije: „[g]lavni cilj politike razvojne suradnje Unije je smanjenje i dugoročno iskorjenjivanje siromaštva” i „Unija uzima u obzir ciljeve razvojne suradnje u politikama koje provodi, a koje bi mogle utjecati na zemlje u razvoju”;

34. ističe važnu ulogu fonda u pružanju potpore Kolumbiji u području sveobuhvatnog ruralnog razvoja i gospodarskog rasta; poziva na to da se u okviru provedbe kolumbijskog mirovnog procesa nastavi davati prednost dugoročnim i srednjoročnim, potpuno transparentnim programima financiranja i praćenja te da ti programi ostvare korist od odgovarajućeg demokratskog nadzora i uključivanja Europskog parlamenta te odgovarajućeg, transparentnog i uključivog savjetovanja s dionicima, osobito s lokalnim civilnim društvom;

35. čestita Kolumbiji na njezinim nastojanjima da, unatoč izazovima provedbe mirovnog sporazuma, pruži potporu više od 1,7 milijuna venezuelskih migranata koji su prebjegli u Kolumbiju, posebno tako što im dodjeljuje desetogodišnji privremeni status zaštite;

36. pozdravlja sudjelovanje Republike Čilea kao donatora u Uzajamnom fondu; napominje da sudjelovanje regionalnih partnera ima veliku dodanu vrijednost te da je pridonijelo stjecanju priznanja i legitimiteta za angažman i suradnju EU-a od strane lokalne zajednice;

Instrument za izbjeglice u Turskoj

37. ističe da je Turska primila najveći broj izbjeglica u svijetu, od kojih gotovo 4 milijuna registriranih izbjeglica dolazi iz Sirije, Iraka i Afganistana; podsjeća na važnu ulogu Instrumenta za izbjeglice u Turskoj u prihvatu izbjeglica iz Sirije; poziva na temeljitu procjenu učinka Izjave između EU-a i Turske na ljudska prava i naglašava da je u okviru njezine provedbe

važno da obje strane poštuju temeljna prava; smatra da bi EU trebao nastaviti pružati potrebnu potporu sirijskim i ostalim izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj, pri čemu je potrebno osigurati da turska vlada ne bude izravno uključena u upravljanje sredstvima, koja bi prvenstveno trebala biti dodijeljena izbjeglicama i zajednicama domaćinima i kojima bi trebale upravljati organizacije koje jamče odgovornost i transparentnost, kao ni u dodjelu tih sredstava;

38. smatra da je Instrument EU-a za izbjeglice u Turskoj dokazao svoju vrijednost kao inovativni alat za udruživanje resursa i važan koordinacijski mehanizam za pomoć Turskoj u brzom odgovoru na hitne humanitarne i razvojne potrebe izbjeglica i zajednica domaćina te ističe da je potrebno omogućiti održivost tih aktivnosti; napominje da je stoga većinu projekata trebalo proširiti kako bi se postigao očekivani ishod; izražava potporu turskom civilnom društvu i podsjeća na hvalevrijedne napore međunarodnih organizacija u provedbi tih projekata; ističe dodatnu vrijednost stvorenu sudjelovanjem lokalnih organizacija, stručnjaka i nevladinih organizacija, među ostalim iz država članica, u provedbi Instrumenta za izbjeglice u Turskoj;

39. pozdravlja uspjeh prve tranše Instrumenta za izbjeglice u Turskoj, posebno Mreže za hitnu socijalnu pomoć (ESSN), najvećeg humanitarnog projekta kojim upravlja Komisija; pozdravlja napredak druge tranše kojom se omogućava postupan prijelaz s humanitarne na razvojnu pomoć;

40. potvrđuje ulogu koju Instrument za izbjeglice u Turskoj ima u pružanju potpore za približno 1,8 milijuna izbjeglica u pogledu njihovih osnovnih potreba, za 668 900 djece izbjeglica u pogledu obrazovnih potreba i za milijune izbjeglica u pogledu zdravstvenih usluga i usluga zaštite; naglašava, međutim, da je u tematskom izvješću Europskog revizorskog suda br. 27/2018 upućeno na nedosljednost u financiranju aktivnosti u području zdravstva i obrazovanja te na istodobno korištenje različitih upravljačkih struktura za financiranje sličnih projekata; nadalje, u izvješću je istaknuto da se u projektima novčane pomoći mogla ostvariti veća vrijednost te poziva Komisiju da poboljša programiranje za komunalnu infrastrukturu i socioekonomsku potporu, omogući operativno okruženje za nevladine organizacije i poboljša izvješćivanje o Instrumentu; osobito naglašava učinak bolesti COVID-19 na izbjeglice i ističe da je Instrument za izbjeglice u Turskoj uspostavljen unatoč postojanju ozbiljnih problema u pogledu stanja ljudskih prava izbjeglica u Turskoj iz perspektive međunarodnog prava o azilu; podsjeća da je Komisija 2020. zatražila mobilizaciju dodatnih 481,6 milijuna EUR iz pričuve za nepredviđene izdatke iz proračuna EU-a, što premašuje prvotno planirana sredstva za Instrument za izbjeglice u Turskoj, u svrhu financiranja aktivnosti u okviru programa Mreže za hitnu socijalnu pomoć i programa uvjetovane novčane pomoći za obrazovanje;

41. ponovno izražava duboko žaljenje zbog činjenice da se s Parlamentom nije službeno savjetovalo niti je zatraženo njegovo odobrenje za uspostavu ili produljenje tog instrumenta te što je bio uključen samo kao jedna grana proračunskog tijela, čime se ugrožava demokratska odgovornost Instrumenta; ustrajno tvrdi da se takva situacija ne bi smjela ponoviti;

42. ističe da su u tematskom izvješću Europskog revizorskog suda br. 27/2018 ([24]) potaknuta pitanja o učinkovitosti humanitarnih projekata koji se financiraju iz Instrumenta jer se njima nije dosljedno i sveobuhvatno procijenila opravdanost proračunskih troškova; prima na znanje da se, osim toga, u izvješću izražava zabrinutost zbog činjenice da tijekom revizije nije moguće pratiti sve humanitarne projekte; naglašava da bi u tom smislu odbijanje turskih vlasti da odobre pristup podacima o korisnicima za dva projekta novčane pomoći moglo dovesti u pitanje dobro financijsko upravljanje u okviru Instrumenta, posebno uzimajući u obzir brzo nazadovanje Turske u pogledu vladavine prava i temeljnih prava; podsjeća na potrebu nadzora nad sredstvima kojima se koriste turska vlada i lokalne vlasti; ponavlja da se sredstva moraju koristiti isključivo za ispunjavanje svih fizičkih i psiholoških potreba izbjeglica, uključujući stanovanje, hranu, obrazovanje i jamčenje pristojnog životnog standarda; poziva Komisiju da poboljša nadzor i prikupi podatke o korisnicima svih programa i projekata Instrumenta za izbjeglice u Turskoj; naglašava da bi Komisija, kako bi se postigla potpuna odgovornost i izbjeglo dvostruko financiranje, trebala staviti na raspolaganje sredstva na temelju ciljeva koje su postigli partneri koji provode projekt na terenu i nakon procjene provedbe provedene u skladu s pravilima Financijske uredbe; poziva stoga Komisiju da se pobrine za to da ciljevi i provedba Instrumenta za izbjeglice u Turskoj budu dosljedni s općim načelima, politikama i ciljevima EU-a, uključujući demokraciju, vladavinu prava i ljudska prava, te izražava zabrinutost zbog narušavanja tih načela u Turskoj;

([24]) Tematsko izvješće br. 27/2018 Europskog revizorskog suda, „Instrument za izbjeglice u Turskoj: korisna potpora, no potrebna su poboljšanja kako bi se ostvarila veća vrijednost za uloženi novac”, str. 6. i 40.

43. naglašava važnost prijelaza s humanitarne pomoći na razvojnu suradnju i poziva Komisiju da razvije i provede prijelaznu strategiju usmjerenu na doprinos stvaranju mogućnosti za život izbjeglica kako bi se poboljšala njihova samostalnost i socijalna uključenost u zajednicama domaćinima; podsjeća na dugoročni cilj EU-a da turske vlasti postupno preuzmu aktivnosti koje financira EU uz potpuno poštovanje demokracije, vladavine prava i temeljnih prava; poziva sve uključene strane nadolazeće multilateralne konferencije o istočnom Sredozemlju da se, uz humanitarna i razvojna pitanja, sveobuhvatno posvete tim pitanjima;

44. ponavlja svoj zahtjev da Turska poštuje načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja, posebno na sirijskoj granici, i osigura potpuno poštovanje ljudskih prava izbjeglica i njihova statusa, što je zajamčeno Konvencijom o statusu izbjeglica iz 1951., te da migracijske tokove ne koristi u političke svrhe kao temelj za ucjenu EU-a; očekuje od Turske da u potpunosti i na nediskriminirajući način provede Izjavu EU-a i Turske iz ožujka 2016. i Sporazum EU-a i Turske o ponovnom prihvatu; potiče Komisiju da se pobrine za pažljivo praćenje provedbe Izjave između EU-a i Turske, među ostalim u pogledu stanja ljudskih prava tražitelja azila i migranata koji su vraćeni u Tursku u okviru Izjave između EU-a i Turske te da o tome izvijesti Parlament; poziva turske vlasti da UNHCR-u odobre puni pristup centrima za vraćanje izbjeglica na tursko-sirijskoj granici kako bi mogao nadzirati poštovanje načela zabrane prisilnog udaljavanja ili vraćanja; naglašava da financijska potpora Turskoj za upravljanje izbjegličkim tokovima mora poštovati načela potpune proračunske transparentnosti i neograničenog sudjelovanja organizacija civilnog društva; poziva Komisiju da turskim vlastima prenese koliko je važno poboljšati ozračje u kojem djeluju međunarodne nevladine organizacije; poziva Komisiju da iskoristi svoje iskustvo u posebnim sustavima provjere koju provodi treća strana kako bi se ojačao nadzor nad potrošnjom;

45. poziva Tursku da se suzdrži od držanja izbjeglica u centrima za zadržavanje gdje ih se želi prisiliti da potpišu formulare za dobrovoljni povratak i da im se zajamči pristup uslugama zdravstvene skrbi bez obzira na mjesto u kojem su se registrirali na području zemlje;

46. napominje da se Instrumentom za izbjeglice u Turskoj potpora pruža samo registriranim izbjeglicama; izražava zabrinutost zbog toga što su mnoge izbjeglice ostale bez pomoći jer je registracija u nekim pokrajinama i gradovima otežana;

47. pozdravlja poziv Vijeća Komisiji da Vijeću predstavi prijedlog za nastavak financiranja sirijskih izbjeglica u Turskoj, kao i u Jordanu, Libanonu i drugim dijelovima regije;

III. ***Izgledi za budućnost i preporuke***

48. ističe da je potrebno bolje odgovoriti na potrebe u pogledu financiranja u situacijama dugotrajne krize kada je riječ o koordinaciji i prelasku s humanitarne pomoći na obnovu i razvoj na fleksibilan i međusobno povezan način, na način koji je u skladu s ciljevima međunarodne razvojne politike, među ostalim s ciljevima održivog razvoja UN-a i načelima razvojne politike Unije, kao što je potpora iskorjenjivanju siromaštva i smanjenju nejednakosti, te, u slučaju humanitarne intervencije, uz potpuno poštovanje načela humanosti, neutralnosti, nepristranosti i neovisnosti te potpunu zaštitu ljudskih života, dostojanstva i prava; ustraje na potrebi za djelotvornom i učinkovitom pomoći EU-a koja bi imala stvaran učinak na terenu;

49. naglašava da je potrebno uzeti u obzir iskustva stečena u osnivanju, upravljanju i provedbi uzajamnih fondova i Instrumenta za izbjeglice u Turskoj kako bi ih se primijenilo na novu generaciju vanjskih financijskih instrumenata te kako bi se poboljšale sinergije i usklađenost vanjske pomoći EU-a i parlamentarnog nadzora; poziva Komisiju da predstavi konačno sveobuhvatno preispitivanje provedbe uzajamnih fondova u kojem procjenjuje njihovu usklađenost s ciljevima EU-a u pogledu razvoja, ljudskih prava i humanitarnog djelovanja; nadalje, ustraje u tome da je mehanizme doprinosa iz proračuna Unije, ako se u budućnosti pojavi potreba za novim uzajamnim fondom ili *ad hoc* instrumentom, potrebno jasno definirati i dogovoriti uz potpuno sudjelovanje Parlamenta od samog početka; isto tako smatra da je učinak i vidljivost vanjske pomoći EU-a potrebno povećati, čime će se istaknuti uloga EU-a i država članica kao najznačajnijih donatora financijskih sredstava za globalni razvoj;

50. poziva Komisiju da osigura transparentnu procjenu, koju bi provela neovisna tijela EU-a i stručnjaci, učinka projekata koje financira EU na ljudska prava migranata i izbjeglica, kao i na šire stanovništvo u zemlji koja je time pogođena; poziva na uspostavu učinkovitog i neovisnog mehanizma praćenja kako bi se u potpunosti pratilo i ocijenilo krajnje odredište tih sredstava te protokola za djelovanje u slučaju kršenja temeljnih prava; smatra da je u projektiranje i provedbu tog mehanizma nužno u potpunosti uključiti regionalne i lokalne vlasti i aktere civilnog društva; poziva

Komisiju i države članice da uspostave cjelovit i jasan pregled sredstava koja se upotrebljavaju za financiranje suradnje s trećim zemljama u području upravljanja migracijama za sve financijske instrumente, te njihove provedbe; ističe važnost razmjene revizijskih podataka u kontekstu okvira EU-a za financijski nadzor, uključujući Europski revizorski sud, Europski ured za borbu protiv prijevara i Ured europskog javnog tužitelja;

51. ističe potrebu za boljim rješavanjem izazova povezanih s unutarafričkom migracijom, koja čini gotovo 90 % migracijskih tokova u Africi, u bliskoj suradnji s Afričkom unijom i u skladu s njezinim Okvirom za migracijsku politiku za Afriku i Akcijskim planom za razdoblje 2018. – 2030.; ipak ustraje u potrebi za dugoročnim pristupom kojim će se izbjeći stvaranje ovisnosti o vanjskoj intervenciji; u tom smislu ustraje u tome da se osnaživanje postigne obrazovanjem i u važnosti obrazovanja u pogledu jačanja potpore razvojnoj suradnji;

52. napominje da su rodna ravnopravnost i socijalna uključenost jedni od glavnih ciljeva potrošnje u okviru programa Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju– Globalna Europa; ponovno ističe predanost EU-a osnaživanju žena i djevojčica te poziva Komisiju da u planiranje i provedbu uzajamnih fondova i Instrumenta za izbjeglice u Turskoj uključi rodnu ravnopravnost, kao i izgradnju otpornosti i prilagodbu klimatskim promjenama; preporučuje da se redovito provodi rodno osjetljiva analiza i razmatranje sudjelovanja žena u osmišljavanju podržanih projekata tijekom provedbe projekata u okviru uzajamnih fondova EU-a i Instrumenta za izbjeglice u Turskoj;

53. poziva Komisiju da obustavi ili preispita suradnju s trećim zemljama koje ne poštuju u potpunosti temeljna prava, među ostalim tako da obustavi posebna sredstva i projekte kojima se ugrožavaju ili narušavaju ljudska prava;

54. iako prima na znanje da se Financijskom uredbom dopušta osnivanje uzajamnih fondova za vanjsko djelovanje, ponovno naglašava da Parlament oduvijek ustraje u tome da se vanjska pomoć u potpunosti financira iz proračuna Unije i da bi se trebala dosljedno provoditi u skladu s pojednostavljenim pravilima koja bi se temeljila na instrumentima donesenim u okviru suodlučivanja, uz potpuno poštovanje zakonodavnih, proračunskih i nadzornih ovlasti Parlamenta i načela Unije o jedinstvu proračuna, odgovornosti, transparentnosti, djelotvornosti i dobrom proračunskom upravljanju; ističe da usvajanje izvanrednih instrumenata povećava složenost upravljanja financiranjem i stvara financijski pritisak na postojeće instrumente vanjske politike, što bi moglo utjecati na njihovu učinkovitost; smatra da bi se uzajamni fondovi EU-a trebali koristiti samo za reagiranje na veliku iznenadnu krizu i na situacije u kojima je potrebno uskladiti više donatora i u kojima nije moguće u potpunosti ostvariti vanjskopolitički cilj pomoću postojećih instrumenata za vanjsko financiranje, te pod uvjetom da poštuju načela dobrog financijskog upravljanja i da određeni uzajamni fond Unije ne duplicira druge postojeće kanale financiranja ili slične instrumente bez pružanja ikakvog dodatnog elementa, te da su ciljevi uzajamnog fonda usklađeni s ciljevima instrumenta ili proračunske stavke Unije iz kojih se fond financira; poziva Komisiju da zajamči učinkovitiju komunikaciju na terenu te da tako istakne ulogu EU-a kao najvećeg donatora financijskih sredstava za globalni razvoj;

55. ističe da udruživanje sredstava iz Europskog razvojnog fonda, proračuna Unije i drugih donatora u uzajamnim fondovima ne bi smjelo utjecati na sposobnost postojećih politika i programa EU-a da ostvare svoje prvotne ciljeve, kao što su iskorjenjivanje siromaštva i promicanje temeljnih prava;

56. ponavlja da bi se uzajamni fondovi EU-a i Instrument za izbjeglice u Turskoj trebali smatrati izvanrednima i koristiti samo u zaista hitnim situacijama te da bi njihova dodatna vrijednost i učinci na terenu trebali biti vrlo dobro opravdani i pomno praćeni; očekuje od Komisije da u potpunosti iskoristi mogućnosti koje pruža pristup utemeljen na programu u okviru geografskog stupa Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa i Instrumenta pretpristupne pomoći III, kojima se više ne bi trebala financirati pretpristupna pomoć Turskoj, osim za potporu turskim organizacijama civilnog društva putem Instrumenta za promicanje demokracije i ljudskih prava, a te je mogućnosti potrebno dopuniti globalnim tematskim programiranjem, financiranjem za brzi odgovor i velikom neprogramiranom pričuvom u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa;

57. podsjeća da se očekuje da će se sredstvima iz pričuve za nove izazove i prioritete u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa povećati ukupna sredstva za geografske i tematske programe i djelovanja za brzi odgovor; naglašava da se Komisija obvezala da će raspravljati o korištenju tih sredstava u okviru geopolitičkog dijaloga s Parlamentom i pružiti detaljne informacije prije njihove mobilizacije, uzimajući pritom u potpunosti u obzir napomene Parlamenta o naravi, ciljevima i predviđenim financijskim iznosima;

58. pozdravlja novi instrument EU-a za vanjsko financiranje, Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, jer se njime predviđaju veće mogućnosti u okviru proračuna EU-a za odgovor na nove krizne situacije; uvjeren je da će Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa omogućiti učinkovitiju raspodjelu sredstava i dovoljnu fleksibilnost i prilagodljivost te se temeljiti na iskustvima i procjenama postojećih uzajamnih fondova;

59. ističe da bi se Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, trebao u potpunosti iskoristiti i prema potrebi poboljšati, dok bi se upotreba izvanrednih financijskih instrumenata trebala ograničiti na nepredviđene hitne situacije, čime će se zaštititi jedinstvo i demokratska odgovornost proračuna Unije; u tom smislu naglašava da se redovitim okvirom za donošenje odluka u pogledu upravljanja daje veća legitimnost vanjskom djelovanju EU-a, kako unutar EU-a tako i u odredišnim zemljama;

60. zahtijeva da se financiranje bilo kojeg sljednika Instrumenta za izbjeglice u Turskoj ne provodi na štetu novousvojenih financijskih instrumenata, osobito Instrumenta pretpristupne pomoći III i Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, što se odnosi i na sredstva iz pričuve za nove izazove i prioritete, s obzirom na činjenicu da sljednik Instrumenta za izbjeglice u Turskoj neće služiti za odgovaranje na potpuno nove izazove ili krize; snažno zagovara financiranje takvih inicijativa putem novih izvršenja odobrenih sredstava koja bi bila potpomognuta, ako je potrebno, doprinosima država članica; ponavlja da Parlament mora od samog početka biti uključen u rasprave o sljedniku Instrumenta za izbjeglice u Turskoj, među ostalim o njegovim financijskim i upravljačkim strukturama, koje moraju odražavati porijeklo financijskih sredstava i ulogu proračunskog tijela;

61. u slučaju većih potreba u VFO-u za razdoblje 2021. – 2027., zalaže se za to da se prvo i glavno rješenje istraži pomoću instrumenata donesenih u okviru suodlučivanja, točnije, povećanjem omotnice Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa revizijom VFO-a i uredbi o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa ili, kao sekundarno rješenje i pod uvjetom da Parlament bude u potpunosti uključen u postupak donošenja odluka i da ima odgovarajuću ovlast nadzora, jačanjem relevantne proračunske linije Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa s doprinosima u obliku vanjskih prihoda; očekuje da će se u tom smislu predstojećom revizijom Financijske uredbe osigurati odgovarajuće sudjelovanje proračunskog tijela u upravljanju vanjskim namjenskim prihodima; naglašava da Parlament, ako ipak dođe do potrebe za propisno utemeljenim novim uzajamnim fondom, nakon izbijanja velike krize, iznenadne promjene u međunarodnim odnosima koja iziskuje snažan financijski odgovor EU-a ili potrebe za udruživanjem sredstava s trećim zemljama, što ne bi bilo izvedivo instrumentima donesenim u okviru suodlučivanja, mora biti u potpunosti uključen od samog početka; smatra da je Financijsku uredbu u tom smislu potrebno revidirati kako bi se zajamčila odgovarajuća uloga Parlamenta u osnivanju i nadzoru novih uzajamnih fondova, među ostalim u sastavljanju osnivačkog sporazuma i mobilizaciji doprinosa Unije, provedbi, nastavku i mogućoj likvidaciji;

62. poziva Komisiju da u provedbi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa kao prioritet postavi pristup utemeljen na povezanosti te poziva na povećanje suradnje između humanitarnih i razvojnih aktera EU-a, posebno u postkriznom okruženju i u dugotrajnim krizama, kako bi se bolje prilagodilo lokalnim potrebama i ostvarili učinkovitiji rezultati;

63. prima na znanje da su mogućnosti uključivanja migracijske politike u vanjsku politiku EU-a znatno proširene uključivanjem migracije u tematsku, zemljopisnu i komponentu brzog odgovora predloženog Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju; međutim, sa zabrinutošću primjećuje da se komponentom „brzog odgovora” suradnja s trećim zemljama u pogledu upravljanja migracijama može financirati, a da Komisija ne objavi nikakve programske dokumente niti se savjetuje s akterima civilnog društva, i nije potrebno sudjelovanje Parlamenta, čak ni u okviru „Plana za pripravnost i upravljanje krizama u području migracija”, kojemu nedostaju mehanizmi za procjenjivanje mogućih negativnih učinaka takvih intervencija; u tom pogledu ustraje na potrebi da se zajamči da VFO za razdoblje 2021. – 2027. bude popraćen čvrstim okvirom ljudskih prava za utvrđivanje, provedbu i praćenje budućih programa suradnje u području migracija;

64. prima na znanje da su Instrumentom za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa predviđene srednjoročna i završna evaluacija te detaljno godišnje izvješće Komisije Parlamentu i Vijeću o tekućim aktivnostima, ostvarenim rezultatima, učinkovitosti te napretku u ostvarivanju tematskih ciljeva Uredbe; poziva Komisiju da razvije i provede preciznu metodologiju za praćenje 10 % rashoda namijenjenih za migracije i prisilno raseljavanje kako bi se učinkovito zajamčila odgovarajuća transparentnost i odgovornost u pogledu tih rashoda kako je propisano Uredbom;

65. pozdravlja postupak odlučivanja na terenu, prilagodbu lokalnim okolnostima i mogućnost provedbe prekograničnih i višegodišnjih projekata koji se financiraju u okviru uzajamnih fondova EU-a i Instrumenta za izbjeglice u Turskoj s obzirom na njihovu veliku dodanu vrijednost; poziva na uključivanje takvih aspekata u buduće programe povezane s proračunskim instrumentima za vanjsku politiku EU-a;

66. potvrđuje da je suradnja s predstavnicima lokalnih zajednica i dionicima, uključujući tijela lokalne vlasti, organizacije civilnog društva, socijalne partnere i vjerske vođe, u područjima zahvaćenima sukobom ključna za poticanje pomirenja, dijaloga i mira; naglašava da lokalne crkve i vjerske organizacije imaju aktivnu ulogu u razvojnoj suradnji i pružanju humanitarne pomoći ljudima kojima je pomoć najpotrebnija te poziva Komisiju da surađuje s njima, posebno u pogledu pružanja izravne potpore zajednicama do kojih je teško doprijeti u zemljama u razvoju;

67. naglašava važnost dodjele znatnog udjela budućih sredstava EU-a u području migracije skupinama civilnog društva u trećim zemljama radi pružanja pomoći i zaštite te nadzora prava migranata i osiguravanja da znatan dio sredstava EU-a bude namijenjen unapređenju ljudskih prava, međunarodnoj zaštiti i budućoj perspektivi izbjeglica;

68. poziva Komisiju da prilagodi metode programiranja lokalnom kontekstu i novim lokalnim izazovima te da podrži odgovornost lokalnih vlasti u provedbi novih razvojnih instrumenata EU-a; nadalje poziva Komisiju da provede procjenu potreba i prilagodi odgovor EU-a lokalnim potrebama;

69. poziva Komisiju da ispita mogućnosti uključivanja partnera iz trećih zemalja u zajedničke inicijative i financiranje rješavanja zajedničkih izazova kao što su migracije, prisilno raseljavanje, klimatske promjene, osnaživanje žena i zaštita ranjivih skupina;

70. poziva Komisiju da prednost da ulaganjima u obrazovanje i otvaranje radnih mjesta kako bi se građanima u partnerskim zemljama pružile mogućnosti da se uključe u lokalne aktivnosti kojima se ostvaruje zarada;

71. očekuje od Komisije da se u bliskoj i usklađenoj suradnji s državama članicama i drugim institucijama EU-a u okviru inicijative Tim Europa te s međunarodnim partnerima i donatorima koji dijele iste vrijednosti na učinkovitiji i usmjereniji način suoči s aktualnim ili budućim krizama i potencijalnim potrebama za obnovom koristeći se postojećim načinima i drugim sredstvima koja su moguća u okviru trenutačne Financijske uredbe;

o

o o

72. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku za vanjske poslove i sigurnosnu politiku i Vijeću.